ECLI:LV:AT:2025:0213.11221024422.3.L
Lieta Nr. 11221024422, SKK-148/2025
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2025. gada 13. februārī

Senāts šādā sastāvā: senatori Irīna Jansone, Anita Poļakova, Aivars Umiņskis,

iepazinies ar apsūdzētā /pers. A/ aizstāves zvērinātas advokātes Ilonas Bulgakovas kasācijas sūdzību un tās papildinājumiem (turpmāk – kasācijas sūdzība) par Zemgales apgabaltiesas 2024. gada 16. oktobra spriedumu, atzīst, ka ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu tiesa atsakās ierosināt kasācijas tiesvedību, ja kasācijas sūdzība vai protests neatbilst šā likuma 569., 571., 572. panta un 573. panta pirmajā daļā minētajām prasībām.

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmajai daļai pārsūdzēšana kasācijas kārtībā ir rakstveida kasācijas protesta vai sūdzības iesniegšana Augstākajā tiesā par tāda apelācijas instances tiesas nolēmuma tiesiskumu, kurš vēl nav stājies spēkā, nolūkā panākt tā atcelšanu pilnībā vai kādā tā daļā vai arī tā grozīšanu juridisku iemeslu dēļ. Saskaņā ar šī panta trešo daļu kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Apsūdzētā /pers. A/ aizstāve I. Bulgakova kasācijas sūdzībā norādījusi, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi, ka 2022. gada 23. marta dienesta ziņojumā iekļautās ziņas par apsūdzētā dzīvesvietu ir iegūtas nelikumīgi, pārkāpjot /pers. A/ tiesības uz aizstāvību. Dienesta ziņojumā norādītais nav izvērtēts kopsakarā ar pārējiem pierādījumiem lietā, proti, pirms /pers. A/ tika iepazīstināts ar aizturētās personas tiesībām un tika sastādīts aizturēšanas protokols, konvojēšanas laikā policijas darbinieki ir veikuši viņa „neformālo pratināšanu" un ieguvuši datus par /pers. A/ dzīvesvietu, uz kuru pamata vēlāk tika veikta kratīšana.

Tiesa nepamatoti konstatējusi, ka apsūdzētais neatļauti iegādātās narkotiskās vielas glabājis līdz 2022. gada 24. martam. Minētais neatbilst lietā esošajiem pierādījumiem, jo /pers. A/ bija aizturēts 2022. gada 23. martā un nav veicis nekādas darbības 24. martā.

Apelācijas instances tiesa, nosakot sodu, nav ņēmusi vērā, ka pirmās instances tiesas sēdē pēc apsūdzības grozīšanas uz vieglāku apsūdzētais nav iebildis pret tiesas izmeklēšanas pabeigšanu, savukārt pierādījumu pārbaude bija veikta pirms apsūdzības grozīšanas. Tādējādi /pers. A/, izvēloties vienkāršāku procesa veidu, ir sadarbojies ar procesa virzītāju Kriminālprocesa likuma 21. panta izpratnē.

Tiesa, nosakot sodu, formāli ir ņēmusi vērā, ka apsūdzētais ir labprātīgi vērsies pie speciālistiem, lai risinātu atkarības problēmas, bet nav to analizējusi.

Apelācijas instances tiesa nepamatoti noraidījusi lūgumu pieņemt blakus lēmumu par /pers. A/ tiesību uz aizstāvību neievērošanu aizturēšanas laikā, proti, 1) tika veikta /pers. A/ „neformālā pratināšana" pirms viņš tika iepazīstināts ar procesuālajām tiesībām; 2) pret apsūdzēto tika izdarīts psiholoģisks spiediens „neformālās pratināšanas" laikā; 3) no /pers. A/ tika nepamatoti iegūtas ziņas par viņa dzīvesvietu, jo šo ziņu sniegšana nav apsūdzētā pienākums; 4) aizturēšanas protokolā norādīts nepareizs faktiskais aizturēšanas laiks.

Senāts konstatē, ka kasācijas sūdzībā atkārtoti apelācijas sūdzības un tās papildinājumu argumenti, kurus apelācijas instances tiesa ir izvērtējusi un motivēti noraidījusi.

Apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu Krimināllikuma 253. panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, atzinusi, ka pirmās instances tiesa lietā esošos pierādījumus ir izvērtējusi to kopumā un savstarpējā saistībā un pamatoti konstatējusi, ka apsūdzētais iepriekš neatļauti iegādātās narkotiskās un psihotropās vielas bez realizācijas nolūka glabāja pie sevis līdz 2022. gada 23. martam, kad tika aizturēts, un savā dzīvesvietā līdz 2022. gada 24. martam, kad dzīvesvietā tika veikta kratīšana. Tiesa ir noskaidrojusi visus apstākļus, kas noteic noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 253. panta otrās daļas, apsūdzētā vainīgums ir pierādīts ārpus saprātīgām šaubām.

Apelācijas instances tiesa izvērtējusi arī kasācijas sūdzībā atkārtotos apelācijas sūdzības papildinājumos norādītos argumentus par 2022. gada 23. marta dienesta ziņojumā iekļauto ziņu nepamatotu iegūšanu no /pers. A/, pirms viņš tika iepazīstināts ar aizturētā procesuālajām tiesībām un bija ieguvis aizturētā statusu. Tiesa, izvērtējot aizturēšanas protokolā, apskates protokolā un dienesta ziņojumā norādītās ziņas par procesuālo darbību secību, konstatējusi, ka /pers. A/ ir apzinājies un bija informēts, ka tiek aizturēts, un konvojēšanas laikā viņam bija aizturētā statuss. Tiesa, izvērtējot no aizturētā /pers. A/ konvojēšanas laikā iegūto ziņu par viņa dzīvesvietu iegūšanas tiesiskumu, ir ņēmusi vērā liecinieka /pers. B/ dienesta ziņojumā un liecībās norādīto, ka pēc aizturēšanas /pers. A/ paskaidrojis, ka dzīvo /adrese/. Tiesa konstatējusi, ka konvojēšanas laikā apsūdzētais nav pratināts par noziedzīgā nodarījuma faktiskajiem apstākļiem, /pers. A/ labprātīgi ir norādījis savu dzīvesvietas adresi, kuru vēlāk ir apstiprinājis arī aizdomās turētā nopratināšanas laikā. Turklāt tiesa izvērtējusi apsūdzētā liecības, ka dienesta automašīnā policijas darbinieki viņu psiholoģiski ietekmēja un draudēja, un atzinusi tās par neticamām. Tiesa argumentēti secinājusi, ka dati par kratīšanas adresi iegūti likumīgi.

Tiesa konstatējusi, ka, nosakot apsūdzētajam soda mēru, pirmās instances tiesa ir analizējusi Krimināllikuma 46. pantā norādītos soda noteikšanas vispārīgos principus un soda atbilstību Krimināllikuma 35. pantā noteiktajam soda mērķim. Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka pirmās instances tiesa spriedumā atspoguļojusi un izvērtējusi apsūdzētajam inkriminētā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu un /pers. A/ personību raksturojošās ziņas, tai skaitā to, ka apsūdzētais ir labprātīgi vērsies pie speciālistiem, lai risinātu atkarības problēmas.

Apelācijas instances tiesa ir ņēmusi vērā konstatēto apsūdzētā atbildību mīkstinošo apstākli – apsūdzētais vaļsirdīgi atzina savu vainu un nožēloja izdarīto –, kā arī pastiprinošo apstākli – noziedzīgs nodarījums izdarīts narkotisko vielu ietekmē. Pretēji pirmās instances tiesai apelācijas instances tiesa nav konstatējusi apsūdzētā atbildību pastiprinošo apstākli saskaņā ar Krimināllikuma 48. panta pirmās daļas 1. punktu, tādēļ samazinājusi ar pirmās instances tiesas spriedumu noteikto brīvības atņemšanas sodu.

Tiesa ir izvērtējusi, vai apsūdzētais ir izmantojis Kriminālprocesa likuma 21. pantā paredzētās tiesības uz sadarbību, izvēloties vienkāršāku procesa veidu, un sadarbības faktu nav konstatējusi, jo apsūdzētais atzinis savu vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā pēc pierādījumu pārbaudes veikšanas un apsūdzības grozīšanas.

Apelācijas instances tiesa izvērtējusi aizstāves lūgumu pieņemt blakus lēmumu par konvojēšanas laikā pieļautajiem tiesību pārkāpumiem pret /pers. A/ un atzinusi, ka pārkāpumi netika pieļauti un blakus lēmuma pieņemšanai nav pamata.

Senāts konstatē, ka kasācijas sūdzības argumenti šajā daļā pamatoti ar aizstāves atšķirīgo un subjektīvo viedokli par lietā iegūto pierādījumu ticamības, pietiekamības un pieļaujamības vērtējumu, savukārt pierādījumu izvērtēšanu lietā atbilstoši likumam veic tā tiesa, kas izskata lietu pēc būtības. Tādējādi kasācijas sūdzības argumenti faktiski pauž iesniedzējas neapmierinātību ar tiem secinājumiem, kādus izdarījusi apelācijas instances tiesa, izvērtējot pierādījumus lietā, un vērsti uz to, lai panāktu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanu nevis juridisku, bet faktisku iemeslu dēļ, kas ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta pirmo un trešo daļu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 572. pantu kasācijas sūdzībā jāiekļauj tajā izteikto prasību pamatojums ar norādi uz Krimināllikuma pārkāpumu vai šā likuma normu būtisku pārkāpumu, kā arī motivēts lūgums par lietas skatīšanu mutvārdu procesā tiesas sēdē, ja sūdzības vai protesta iesniedzējs to vēlas.

Aizstāve kasācijas sūdzībā norādījusi, ka apelācijas instances tiesa, neizvērtējot, vai lietā ir pārkāptas apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 14. panta pārkāpumu. Tiesa nav izvērtējusi, ka lietā bija no apsūdzētā neatkarīgi apstākļi, kas ietekmēja lietas izskatīšanas ilgumu.

Senāts jau ir paudis viedokli, ka to, vai ir pārkāptas Kriminālprocesa likuma 14. pantā nostiprinātās apsūdzētā tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, tiesa vērtē tad, ja lietā ir pieteikts šāds lūgums vai ja kriminālprocesā pastāv objektīvi apstākļi, kas pirmšķietami liecina par iespējamu tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpumu (piemēram, procesa virzītāja pieļauti nozīmīgi bezdarbības periodi vai pieļauta neefektīva procesa virzība) (sk. *Senāta 2023. gada [..] lēmuma lietā Nr.* SKK-[D]/2023; ECLI:LV:AT:2023:[..]. *7.5 punktu*). Apsūdzētais un viņa aizstāve apelācijas sūdzībā un tiesas sēdē nav lūguši tiesu izvērtēt, vai lietā ir pieļauts tiesību uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā pārkāpums, un kasācijas sūdzībā nav norādīts, kādi lietā konstatēti objektīvi apstākļi liecina par iespējamu šo tiesību pārkāpumu, aprobežojoties vienīgi ar norādi, ka lietā bija no apsūdzētā neatkarīgi apstākļi, kas ietekmēja lietas izskatīšanas ilgumu.

Senāts atzīst, ka apsūdzētā /pers. A/ aizstāves kasācijas sūdzības argumenti nav pamatoti ar Krimināllikuma pārkāpumu vai Kriminālprocesa likuma normu būtisku pārkāpumu, kuru būtu pieļāvusi apelācijas instances tiesa, līdz ar to kasācijas sūdzība neatbilst Kriminālprocesa likuma 572. panta prasībām.

Minētais šajā daļā ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta pirmo daļu.

Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punkts noteic, ka tiesa var atteikties ierosināt kasācijas tiesvedību, ja, izvērtējot kasācijas sūdzībā vai protestā minētos argumentus, nerodas šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu un izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā.

Kasācijas sūdzībā norādīts, ka pirmās instances tiesa, taisot saīsinātu spriedumu un grozot /pers. A/ piemēroto drošības līdzekli uz apcietinājumu, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 319. un 320. pantam nav pieņēmusi motivētu nolēmumu, kā arī nav motivējusi apcietinājuma piemērošanu.

Senāts konstatē, ka ar pirmās instances tiesas spriedumu apsūdzētais /pers. A/ par Krimināllikuma 253. panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, kas atbilstoši Krimināllikuma 7. panta piektajai daļai atzīstams par sevišķi smagu noziegumu, sodīts ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem 6 mēnešiem un probācijas uzraudzību uz 2 gadiem. Vienlaikus, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 272. panta ceturto daļu, apsūdzētajam /pers. A/ piemērots drošības līdzeklis – apcietinājums.

Kriminālprocesa likuma 272. panta ceturtā daļa noteic, ka pamats apcietinājumam var būt tiesas spriedums par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, par kuru piespriests brīvības atņemšanas sods. Senāts konstatē, ka pirmās instances tiesas pilnā sprieduma motīvu daļā ir norādīts apcietinājuma piemērošanas pamats, proti, lai nodrošinātu sprieduma izpildi.

Senāts atzīst, ka apsūdzētā /pers. A/ aizstāves kasācijas sūdzības argumenti šajā daļā nerada šaubas par pārsūdzētā nolēmuma tiesiskumu. Turklāt izskatāmajai lietai nav būtiskas nozīmes judikatūras veidošanā, jo kasācijas sūdzības argumenti šajā daļā nav saistīti ar tiesu praksē nozīmīgu tiesību normu interpretāciju.

Minētais šajā daļā ir pamats atteikumam ierosināt kasācijas tiesvedību saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 573.[1] panta otrās daļas 2. punktu.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 573. panta trešo un piekto daļu, 573.[1] panta pirmo daļu un otrās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Lēmums nav pārsūdzams.

I. Jansone A. Poļakova A. Uminskis